دورنما

البغدادی از موصل فرار کرد

سرویس اطلاع‌رسانی نیروهای مسلح عراق روز دوشنبه از فرار ابوبکر البغدادی، رهبر داعش از موصل خبر داد. نیروهای عراقی به شش کیلومتری ساحل موصل رسیده‌اند. یک فرمانده بسیج مردمی عراق هم از آغاز عملیات پیشروی به سوی فرودگاه تلعفر و احتمال درگیری با نیروهای ترکیه که در این مناطق مستقر هستند، خبر داد.

در پی پیشروی نیروهای عراقی در محورهای مختلف موصل، آخرین پایگاه داعش در عراق گزارش‌ها از فرار ابوبکر البغدادی از این شهر حکایت دارد. سرویس اطلاع‌رسانی نیروهای مسلح عراق دیروز اعلام کرد منابع اطلاعاتی فرار البغدادی به همراه ۱۵۰ خانواده دیگر را که به عنوان سپر انسانی با خود همراه کرده، تأیید کردند. بوریس جانسون، وزیر خارجه انگلیس روز جمعه در سخنانی گفته بود: «سازمان اطلاعات ما به این نتیجه رسیده که ابوبکر البغدادی، موصل را ترک کرده، اما همچنان برای دعوت از مردم جهت شرکت در عملیات موصل از طریق اینترنت تلاش می‌کند. یک منبع نیز اعلام کرد پیام‌های البغدادی از سوریه منتشر می‌شود». در روز اول عملیات آزادسازی موصل، منابع عراقی اعلام کرده بودند که دهها تن از سرکرده‌های داعش به همراه خانواده‌هایشان از موصل به سمت سوریه گریخته‌اند و کاروان البغدادی هم توسط جنگنده‌های عراقی مورد هدف قرار گرفته ولی او از این حمله جان سالم به در برده است. ابوبکر البغدادی هفته گذشته در پیامی از عناصر داعش خواست تا آخرین لحظه از موصل دفاع کنند. فرار البغدادی از موصل در شرایطی است که صفوف داعش در این شهر از هم فروپاشیده و نیروهای عراقی به داخل موصل رسیده‌اند و جنگ تن به تن بین دو طرف ادامه دارد. به گزارش شبکه المنار، نجم عبدالله الجبوری فرمانده عملیات نینوا گفت: «یگان‌های نظامی مطابق برنامه‌های از پیش تعیین‌شده پیش می‌روند و نیروهای ما به شش کیلومتری ساحل راست موصل رسیده‌اند. الجبوری گفت که از ابتدای عملیات آزادسازی موصل تاکنون، ۲ هزار تروریست داعشی به هلاکت رسیده‌اند که در بین آنها برخی از سرکرده‌های مهم و برجسته نیز حضور دارند. فرار سرکرده داعش می‌تواند در تقویت روحیه عراقی‌ها و تضعیف روحیه تکفیری‌ها تأثیرگذار باشد.

■ غرب موصل در کنترل حشدالشعبی

ابومهدی المهندس، از فرماندهان اصلی نیروهای داوطلب مردمی (حشد الشعبی) با بیان اینکه این نیروها پیشروی بسیار خوبی در گستره محور عملیاتی داشته‌اند، گفت که بخش دشوار عملیات موصل در محور غربی آن است. به نوشته پایگاه اطلاع‌رسانی حشدالشعبی، او گفت: «نیروهای حشدالشعبی تمامی راه‌های منتهی به شهر موصل را در محور غربی که ۱۱۰ کیلومتر است، به تسلط خود در آورده‌اند و توانسته‌اند ۶۵ روستا را تاکنون آزاد کنند.»

■ احتمال درگیری با ترکیه

باتوجه به استقرار نیروهای ترکیه در شمال موصل، احتمال درگیری بین این نیروها با حشدالشعبی وجود دارد. حسن عبدالهادی، مسئول رسانه‌ای گردان‌های سیدالشهدای حشدالشعبی روز دوشنبه از آغاز عملیات پیشروی به سوی فرودگاه تلعفر و احتمال درگیری با نیروهای ترکیه که در این مناطق مستقر هستند، خبر داد. حسن عبدالهادی گفت: «نیروهای ترکیه در اطراف تلعفر مستقر هستند اما اخیراً با لباس‌های شخصی وارد این شهر شده‌اند زیرا حشدالشعبی با پیشروی خود مسیر تلعفر و المحلبیه به سمت سوریه را که یک مسیر امدادی به سمت شهر رقه در سوریه است، قطع کرده‌اند». فرودگاه تلعفر در هشت کیلومتری این شهر قرار دارد و نیروهای حشد الشعبی به دلیل وجود نیروهای ترکیه در این منطقه و احتمال بروز درگیری با آنها با احتیاط در حال پیشروی هستند. نیروهای حشدالشعبی از هفته گذشته عملیات آزادسازی شهر تلعفر در غرب موصل را آغاز کردند و توانسته‌اند خطوط امدادرسانی تروریست‌ها در مرز با سوریه را قطع کنند. ترکیه از دو ماه پیش نیروهای خود را وارد شمال عراق کرد تا بتواند در عملیات موصل شرکت کند ولی مخالفت مقامات عراقی و شخص حیدرالعبادی، نخست وزیر عراق مانع از حضور نیروهای ترکیه در عملیات موصل شد. در همین راستا، ترکیه در روزهای اخیر تانک‌های جدیدی را در مرز با عراق مستقر کرد. رجب طیب اردوغان، رئیس جمهور ترکیه هفته گذشته نگرانی خود را از حضور حشدالشعبی در تلعفر اعلام کرد و گفت که آنکارا نسبت به این منطقه حساس است و مدعی شد که از ترکمن‌های تلعفر حمایت خواهد کرد.

رویکرد

بازی انتخاباتی امریکا در پایتخت داعش

شروع عملیات آزادسازی شهر رقه، پایتخت خلافت خودخوانده داعش از سوی امریکا به نظر می‌رسد بیشتر تلاشی برای تحت تأثیر قرار دادن انتخابات ریاست جمهوری این کشور به نفع هیلاری کلینتون است تا شکست داعش در شرق سوریه.

یک روز پس از آنکه نیروهای دموکراتیک سوریه طی بیانیه‌ای از آغاز عملیات آزادسازی رقه تحت عنوان «عملیات خشم فرات» خبر دادند، «برت مک گورگ» نماینده ویژه رئیس جمهور امریکا در ائتلاف موسوم به ضدداعش اعلام کرد، حملات و عملیات‌های نظامی که ائتلاف امریکا در رقه انجام می‌دهد، طی چند مرحله خواهد بود. نماینده ویژه رئیس جمهور امریکا در ائتلاف ضدداعش ادامه داد: مرحله نخست عملاً از روز دوشنبه آغاز شده و شامل جدا کردن رقه و حملات هوایی به اطراف و مرکز این شهر خواهد بود. نیروهای دموکراتیک سوریه اعلام کردند مرکزی برای فرماندهی عملیات آزادسازی رقه تأسیس شده است، این عملیات به دلیل حساسیت بالایی که دارد ممکن است طولانی شود بنابراین به سادگی به نتیجه نخواهد رسید. نیروهای دموکرات متشکل از نیروهای کرد، عرب، مسیحی و ترکمن‌های سوریه‌اند که کنترل شمال شرق سوریه را به دست گرفته‌اند و در عملیات علیه داعش تاکنون موفق شده‌اند شهر منبج را آزاد کنند. امریکایی‌ها برای پیشبرد عملیات رقه با چالش جدی مواجه هستند، ترکیه از مهم‌ترین متحدان واشنگتن، کردهای سوریه را گروه تروریستی می‌شناسد. «نعمان کورتولموش» معاون نخست‌وزیر ترکیه روز یکشنبه درباره کردهای سوریه و نقش آنان در عملیات رقه اظهارات و انتقاداتی را مطرح کرد. کورتولموش با کنایه تلویحی به کردها تأکید کرد که سیطره نیروهای غرب عرب بر شهر رقه در ثبات منطقه تأثیری نخواهد داشت. این مقام ترکیه‌ای درباره عملیات «منبج» نیز اعلام کرد: به رئیس ستاد مشترک امریکا ابلاغ کردیم که بیرون راندن شبه‌نظامیان کرد از منبج اولویت ترکیه است. اما آنچه باعث می‌شود ناظران با تردید به نیت امریکا برای آزادسازی رقه نگاه کنند به مقطع زمانی شروع این عملیات یعنی دقیقاً چند روز مانده به انتخابات ریاست جمهوری امریکا برمی‌گردد. روزنامه «الاخبار» لبنان با اشاره به اختلاف آنکارا و واشنگتن درباره کردها نوشت: «دو احتمال در باب این دیدار وجود دارد؛ نخست اینکه امریکا به ترکیه فهمانده است که باید واقعیت را بپذیرد و فقط نظاره‌گر عملیات باشد. دوم اینکه امریکا بر آغاز عملیات مشابه مشروط بر اینکه به دغدغه‌های ترکیه نیز توجه شود، تأکید دارد. در واقع هدف دولت کنونی امریکا از این مسئله، کمک به نامزد دموکرات انتخابات ریاست جمهوری این کشور است. در واقع گزینه دوم محتمل‌تر است زیرا امریکا به نیروهای کرد ابلاغ کرده که ممکن است این نبرد طولانی شود.» «طلال سلو» سخنگوی رسمی نیروهای دموکراتیک نیز در این زمینه تأکید کرد، این نبرد حتماً طولانی است و میان مدت‌زمان این عملیات با استحکام مواضع داعش در رقه نیز ارتباط مشخصی وجود دارد. وی همچنین گفت که داعش رقه را به پایتخت تروریسم خودبدل کرده و طبیعی است که نبرد آزادسازی آن دشوارتر باشد. سلو همچنین درباره موضع این گروه در قبال ارتش سوریه نیز تأکید کرد: «هیچ درگیری‌ای میان ما و ارتش سوریه به وجود نخواهد آمد... در واقع هر جنگی بین ما و نیروهای ارتش سوریه بیهوده خواهد بود و به نابودی زیربنا و افزایش رنج و درد ملت سوریه منجر خواهد شد... پس از گذشت پنج سال از درگیری‌های مداوم میان گروه‌های مختلف و ارتش می‌بینیم که جامعه بین‌الملل بر همه اعمال فشار می‌کند که وارد روند مذاکره شوند. ما این اشتباه را تکرار نخواهیم کرد... تحرک ارتش سوریه به سوی الباب از سوی ما با پاسخ منفی مواجه نخواهد شد... ارتش حق دارد هر منطقه‌ای را که می‌خواهد از دست داعش آزاد کند.»

انتخابات ریاست جمهوری ایالات متحده امروز برگزار می‌شود

غیرقابل اعتمادترین انتخابات امریکا

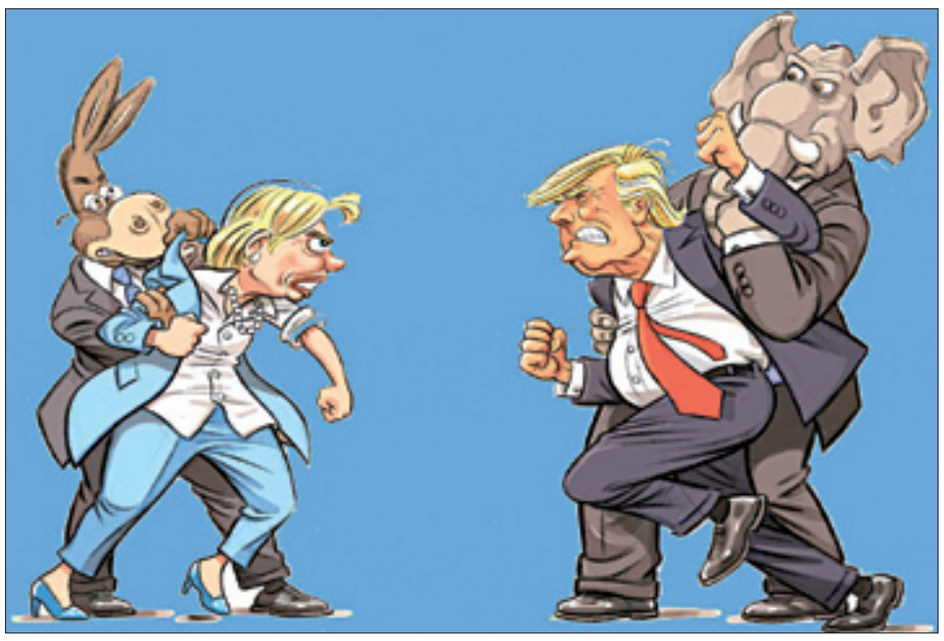

گزارش

امروز امریکا پراسترس‌ترین، غیرقابل اعتمادترین و شاید هم دوقطبی‌ترین انتخابات تاریخ خود را برگزار می‌کند. تقریباً همه نظرسنجی‌هایی که تا دیروز منتشر شد، نشان می‌دهد هیلاری کلینتون نامزد دموکرات‌ها به یمن اتهام‌زدایی دقیقه نودی اف‌بی‌آی، بین ۳ تا ۵ درصد از دونالد ترامپ، نامزد جنجالی جمهوریخواهان جلوتر است، ولی بی‌اعتمادی به قدری عمق پیدا کرده که نظرسنجی‌ها هم نتوانسته باعث آسودگی نسبی یکی از دو طرف شود.

به گزارش «جوان»، از مجموع هشت نظرسنجی اصلی که تا عصر دیروز درباره نتیجه انتخابات امریکا انجام شده، شش نظرسنجی نشان می‌دهند هیلاری کلینتون با اختلاف ۲ تا ۵ درصد بر ترامپ پیروز خواهد شد در حالی که فقط دو نظرسنجی نشان از برنده شدن ترامپ دارد. تازه‌ترین نظرسنجی مشترک «وال استریت ژورنال» و شبکه خبری «ان بی سی نیوز» نشان می‌دهد کلینتون با اختلاف ۵ درصدی آرا از ترامپ پیشتاز است. نظرسنجی جدید بلومبرگ نشان می‌دهد هیلاری کلینتون با فاصله ۳ درصد از دونالد ترامپ پیش است، در حالی که نظرسنجی مشترک لس آنجلس تایمز و USC Tracking نشان داده ترامپ ۵ درصد از کلینتون جلوتر است. جلوافتادن کلینتون از ترامپ در اکثر نظرسنجی‌های دقیقه نودی انتخابات امریکا ظاهراً به دلیل حمایت علنی باراک اوباما رئیس جمهور از کلینتون و همچنین تبرئه کلینتون در مسئله ایمیل‌های جنجالی بوده است. باراک اوباما رئیس جمهور امریکا در آخرین سخنرانی خودش علیه ترامپ که در فلوریدا (یکی از کلیدی‌ترین ایالت انتخاباتی) برگزار شد نامزد جمهوریخواهان را به تمسخر گرفت و گفت: «ظاهراً، ستاد او توئیترش را از او گرفتند. در دو روز اخیر، آنها آنچنان اعتماد کمی به خودکنترلی او داشتند که گفتند «ما توئیتر را از تو جدا می‌کنیم. خب اگر کسی نتواند حساب توئیتر خودش را مدیریت کند، نمی‌تواند مدیریت کد سلاح‌های اتمی (امریکا) را بر عهده داشته باشد.» اوباما با گفتن اینکه اگر این میلیاردر جمهوریخواه رئیس جمهور شود ناراحت خواهد شد، تأکید کرد که «ترامپ تحت هیچ شرایطی لایق ریاست جمهوری نیست.» همزمان، جیمز کومی، مدیر اف بی آی نیز با تبرئه اتهامات علیه کلینتون درباره ایمیل‌های افشا شده، اعلام کرد که پس از بررسی ایمیل‌های جدید هیلاری کلینتون، این آژانس نظرات خود را درباره کاندیدای دموکرات‌ها مبنی بر اینکه نباید در مظان اتهام قرار بگیرد، تغییر نمی‌دهد. با این حال، ترامپ حتی در دقیقه ۹۰ هم از اظهارات جنجالی خودش عقب‌نشینی نکرد. ترامپ در گردهمایی انتخاباتی ایالت میشیگان با اشاره به تبرئه کلینتون در جنجال ایمیل‌ها، گفت که اف بی‌ای چطور توانسته ۶۵۰ هزار ایمیل جدید را ظرف هشت روز بررسی کند. ترامپ بار دیگر ادعای خود را درباره تقلب در انتخابات تکرار کرد و گفت او تخلفات زیادی را باعث شده، از جمله اینکه ۳۳ هزار ایمیل را پاک کرده است، آن هم بعد از دریافت احضاریه از کنگره ایالات متحده. کلینتون توسط سیستم سیاسی فاسد مملکت حمایت و محافظت می‌شود. ترامپ همچنین می‌افزاید: تغییر واقعی یعنی برگرداندن صداقت به دستگاه سیاسی. بیایید با حذف کلینتون‌ها شروع کنیم.

> **انتخابات ریاست جمهوری امریکا، پراسترس‌ترین انتخابات این کشور است و بعضی حوادثی که در رقابت‌های انتخاباتی آن به‌وقوع پیوست، برای اولین‌بار بود. حدود ۶۹ درصد امریکایی‌ها در نظرسنجی ای‌بی‌سی‌نیوز، گفته‌اند که این انتخابات آنها را دچار استرس کرده است**

■ پمپاژ بی اعتمادی در انتخابات ۲۰۱۶

انتخابات ریاست جمهوری امریکا، پراسترس‌ترین انتخابات این کشور است و بعضی حوادثی که در رقابت‌های انتخاباتی آن به وقوع پیوست، برای اولین‌بار بود. حدود ۶۹ درصد امریکایی‌ها در نظرسنجی ای‌بی‌سی‌نیوز، گفته‌اند که این انتخابات آنها را دچار استرس کرده است. در انتخابات امریکا برای اولین بار بحث تقلب به طور گسترده از طرف یکی از نامزدهای انتخاباتی (ترامپ) مطرح شد؛ ادعایی که ظاهراً بر افکار عمومی امریکا اثرگذار بوده است. نتایج نظرسنجی مشترک پولیتیکو با Morn Consult در روزهای پایانی مهر ماه ۱۳۹۵ نشان داد ۸۱ درصد حامیان ترامپ معتقدند در انتخابات هشتم نوامبر تقلب خواهد شد. اواسط مهر ماه نیز در یک نظرسنجی رأی‌دهندگان پرسیده شده بود که اگر در انتخابات شکست بخورند و نامزد دلخواه آنها پیروز نشود، آیا نتیجه انتخابات را خواهند پذیرفت؟ که تنها ۳۱ درصد از آنان به این سؤال پاسخ مثبت داده بودند. بی‌اعتمادی به نامزدهای انتخاباتی امریکا در این انتخابات به سطح کم‌سابقه‌ای رسید. نظرسنجی گالوپ در اواسط سپتامبر نشان داد فقط ۳۳ درصد امریکایی‌ها به ترامپ و ۳۵ درصد به کلینتون اعتماد دارند. همچنین سطح اعتماد به رسانه‌های امریکا در نظرسنجی ماه سپتامبر گالوپ به پایین‌ترین سطح خود از سال ۱۹۷۲ تاکنون، یعنی به ۴۰ درصد رسید. در نظرسنجی مشترک نیویورک تایمز و سی‌بی‌اس‌نیوز که هفته قبل منتشر شد، بیش از ۸۰ درصد امریکایی‌ها گفته‌اند از سیاست در امریکا متنفرند و امیدی ندارند بعد از انتخابات، رئیس جمهور بعدی بتواند امریکا را مجدداً متحد کند. نظرسنجی‌های جدید نشان می‌دهند بی‌اعتمادی به حکومت امریکا در بین افکار عمومی این کشور در حال رکورد زدن است. براساس نظرسنجی PEW فقط ۱۹ درصد امریکایی‌ها می‌گویند به دولت کشورشان اعتماد دارند. مؤسساتی مانند PEW می‌گویند این سطح از بی‌اعتمادی به دولت و نهادهای امریکا از زمانی که نظرسنجی‌های خود را شروع کرده‌اند بی‌سابقه است.

این بی‌اعتمادی‌های بی‌سابقه، در جامعه‌ای مانند امریکا که مشارکت انتخاباتی در آن اندک است، باعث شده بخش‌های حاشیه‌ای جامعه رفتارهای انتخاباتی تأمل‌برانگیزی از خودشان نشان دهند. براساس گزارش‌های عصر دیروز، آمارهای مشارکتی در نوادا، جورجیا، کارولینای شمالی و آریزونا نشان می‌دهد بیش از ۳۰ میلیون نفر از التین تبارهای امریکایی پیش از انتخابات امروز با استفاده از فرصت قانون رأی‌دهی پیش از موعد، رأی خود را به صندوق‌ها انداخته‌اند. در ایالت فلوریدا افزایش رأی‌دهی پیش از موعد، در مقایسه با سال ۲۰۱۲، ۷۵ درصد بوده است. دانیل اسمیت محقق علوم سیاسی می‌گوید: «ما در فلوریدا به یک مشارکت رسیده‌ایم. در آریزونا هم میزان آرای پیش از موعد ۱۱ درصد افزایش یافت.»

خبر

ممانعت الجزایر از ورود هیئت حقوق بشری اروپا

بنیاد اروپایی حقوق بشر «مدیترانه» اعلام کرد دولت الجزایر از ورود یک هیئت وابسته به این نهاد که قصد بررسی وضعیت حقوق بشر و آزادی در اردوگاه «تندوف» این کشور را داشت، جلوگیری کرد.

به گزارش وبگاه خبری «احداث انفو» الجزایر، بنیاد اروپایی حقوق بشر مدیترانه روز دوشنبه در بیانیه‌ای اعلام کرد: «پس از مطالعاتی که این گروه در سال ۲۰۱۴ درباره وضعیت حقوق بشر در الجزایر انجام داد و گزارش مفصلی از وضعیت حقوق بشر در این کشور منتشر کرد، این بنیاد تصمیم گرفت مطالعات جدیدی درباره اردوگاه «تندوف» آغاز کند، اما ممانعت‌های دولت الجزایر تاکنون مانع عملیاتی شدن این تصمیم شده است». اردوگاه پناهجویان «تندوف» در جنوب غربی الجزایر واقع شده و به دست «جبهه پولیساریو» که سازمانی سیاسی نظامی است، اداره می‌شود. این سازمان متهم است که به منظور استفاده از کمک‌های بین‌المللی، پناهجویان را به اجبار در این اردوگاه نگهداری می‌کند و مانع خروج آنها از این مکان می‌شود.

گزارش۲

توقف کمک‌های نفتی آرامکو به قاهره

واگرایی مصر و عربستان روی گسل‌های سوریه و یمن

مشکلات اقتصادی مصر به اضافه فشار اقتصادی عربستان و اعتراضات مدنی به دلایل اوضاع نابسامان اقتصادی پیش روی قاهره چالش‌های بزرگی را باز کرده است. در این شرایط روابط مصر و عربستان که در آغاز به قدرت رسیدن «ملک‌سلمان بن عبدالعزیز» و «عبدالفتاح السیسی» دوران جدیدی را آغاز کرد، اکنون به خاطر مخالفت مصر با حضور در ائتلاف نظامی علیه یمن و رأی موافق به قطعنامه روسیه درباره سوریه برخلاف نظر عربستان سعودی، توافقات قبلی بین دو کشور در زمینه کمک‌های مالی به‌شدت تحت تأثیر گرفته است؛ چیزی که می‌تواند مسیر جدیدی برای گشایش تهران و قاهره باشد.

وزیر نفت مصر از توقف کمک‌های نفتی شرکت سعودی آرامکو به مصر تا اطلاع ثانوی خبر داد تا اختلاف‌های عربستان و مصر که از اختلاف اصولی آنها بر سر بحران سوریه و عدم مشارکت در حمله به یمن شدت گرفته بود، عربستان بیش از پیش عمق یابد. به گزارش پایگاه اینترنتی شبکه تلویزیونی نبأ، در واقع سیاست مصر و مواضع اخیر این کشور به اختلاف قاهره با ریاض عمق بیشتری داده است و عبدالفتاح السیسی پیام‌های رهبران سعودی را در این خصوص نادیده می‌گیرد. دولت مصر اخیراً در حال ایجاد محور جدیدی است که به تنش میان ریاض و قاهره شدت می‌بخشد. پس از گذشت کمتر از یک ماه از سفر علی المملوک، رئیس دفتر امنیت ملی سوریه به مصر، رسانه‌های عربی از سفر ژنرال‌های مصری به پایگاه‌های نظامی در سوریه در چارچوب همکاری برای مبارزه با تروریسم خبر دادند. این اقدام که طی چند روز گذشته شایعاتی در مورد آن در رسانه‌ها انتشار یافت، دور بودن موضع مصر از عربستان در مورد بحران سوریه را نشان داد و باعث شد اختلاف‌های مصر و عربستان بار دیگر علنی شود. از نظر اقتصادی شرکت آرامکوی عربستان صادرات نفت خود را به مصر متوقف کرد که این اقدام پیامدهای منفی با خود به همراه داشته و باعث شده مصر برای یافتن جایگزین‌هایی برای عربستان و تأمین مایحتاج خود از فرآورده‌های نفتی با دولت عراق قراردادی در این خصوص به امضا برساند. با این حال فعلاً واکنش عربستان در مورد سیاست‌های اخیر قاهره سکوت بوده است، البته استعفای ایاد مدنی، دبیر کل سازمان کنفرانس اسلامی پس از توهین ایاد مدنی به عبدالفتاح السیسی، رئیس جمهوری مصر در واقع پیام مثبتی از سوی عربستان به مصر به شمار می‌آید اما احتمالاً تنها کاری که این پیام مثبت می‌تواند ایجاد کند، کند کردن روند واگرایی میان قاهره و ریاض است. عبدالباری عطوان، سردبیر رأی‌الیوم در سرمقاله روز دوشنبه این روزنامه نوشت: مثلث کشورهای عربی حوزه خلیج‌فارس متشکل از عربستان، امارات و کویت در سایه افت درآمدهای نفتی، فروکش کردن انقلاب‌های موسوم به بهار عربی که این کشورها را تهدید می‌کند، شکست سیاست‌های این کشورها در براندازی دولت سوریه و ورود جنگ یمن به بیستمین ماه خود و فرسایشی شدن این ماجراجویی، نشان می‌دهد که این کشورها دیگر نیازی به مصر و جایگاه سیاسی این کشور ندارند.

■ سفر نفتی تکذیب شده

وزیر نفت مصر ضمن اعلام اینکه آرامکو ارسال محموله‌های نفتی به مصر را متوقف کرده، تأکید کرد که برای نیازهای نفتی به تهران سفر نمی‌کند. «طارق المُلا»، وزیر نفت مصر اعلام کرد شرکت نفتی آرامکوی عربستان تأکید کرده ارسال محموله‌های نفت به مصر تا زمان نامعلومی متوقف شده است. روز گذشته منابع مصری اعلام کرده بودند برای دومین ماه متوالی عربستان از ارسال محموله‌های نفتی به مصر خودداری کرده است. شبکه خبری «العربیه» گزارش داد الملا گفته که برای نیازهای نفتی به ایران سفر نمی‌کند. این در حالی که شب یکشنبه رسانه‌های خبری مانند رویترز و اسکای نیوز از سفر نادر وزیر نفت مصر به ایران خبر داده بود، روزنامه مصری الیوم این خبر را تکذیب کرد. مصری الیوم نیز پیشتر گفته بود الملا به همراه سه تن از مشاورانش برای دیدار با مسئولان ایرانی و گفت‌وگو درباره همکاری‌های نفتی در پی شانه خالی کردن عربستان از تأمین نیازهای نفتی مصر به تهران می‌رود. همین روزنامه ساعتی بعد به نقل از سخنگوی وزارت نفت عربستان این خبر را تکذیب کرد. به دنبال تنش در روابط عربستان و مصر، پایگاه خبری «رأی‌الیوم» با اشاره به سفر وزیر نفت مصر به عراق گزارش داد که این سفر مقدمه‌چینی و انجام هماهنگی از طریق بغداد برای سفر مسئولان مصری به تهران بوده است.

■ تبرئه ۵۲ معترض

دادگاهی در مصر ۵۲ نفر از معترضین واگذاری جزایر تیران و صنافیر به سعودی‌ها را تبرئه کرد. دادگاه «جنح قصر النیل» مصر، روز یکشنبه، با رد درخواست برخی از وکلا برای محاکمه مجدد ۵۲ متهم به شرکت در تظاهرات علیه واگذاری جزایر تیران و صنافیر به عربستان سعودی، این افراد را از اتهامات وارده تبرئه کرد. این افراد که به توافق میان ریاض و قاهره برای ترسیم مرزها و واگذاری جزایر تیران و صنافیر به سعودی‌ها اعتراض کرده بودند، توسط این دادگاه تبرئه شده بودند. گفتنی است، نیروهای امنیتی مصر در روزهای ۲۳ تا ۲۵ آوریل حملات گسترده‌ای را در استان‌های مختلف علیه معترضین به واگذاری جزایر تیران و صنافیر به سعودی‌ها انجام دادند و شماری را به دلیل حضور در این تظاهرات احضار کردند.

گفت‌وگو

جواد ارشادی

وهابیت منفورترین تفکر نزد مردم و نخبگان مصر است

مجتبی امانی
رئیس سابق دفتر حفاظت منافع ایران در قاهره

شاید به جرئت بتوان گفت که اختلافات مصر و عربستان بیش از همیشه در رویکردهای قاهره و ریاض خود را نشان داده و از سطوح ایدئولوژیک و سیاسی وارد فاز اقتصادی نیز شده است. در جدیدترین تحول، عربستان سعودی صادرات مشتقات نفتی خود به مصر را متوقف کرده و طارق الملا، وزیر نفت مصر نیز راه تهران را در پیش گرفت. نمودهای بارز این اختلافات را می‌توان در سال‌ها و ماه‌های اخیر در چند حوزه دید و احساس خطر مصری‌ها حالا آنها را به فکر تغییر در سیاست‌های منطقه‌ای و بین‌المللی انداخته است. ملاحظه مصری‌ها و احساس قرار گرفتن در معرض تهدید عربستان سعودی به باور بسیاری از ناظران ناشی از فعالیت‌های وهابیت وابسته به سعودی‌ها در این کشور است که بعد از قدرت گرفتن احزاب سلفی وابسته به سعودی‌ها مانند «النور» در داخل مصر و ساختارسازی ریاض در شاکله سیاسی این کشور بروز سیاسی یافت و سپس در شکل امنیتی آن در قالب تروریسم داعشی از شبه جزیره سینا سربرآورد و هزینه‌های هنگفتی را متوجه مصر کرد. اختلافات مصر و عربستان بر سر سوریه و حمایت قاهره از دمشق را می‌توان بارزترین نمود نگرانی مصری‌ها و تقابل آنها با اقدامات سیاستمداران عربستانی و عقبه فکری وهابی آن دانست و انگهی تحولات امنیتی سینا را می‌توان یکی از بزرگ‌ترین دلایل امنیتی همگرایی مصر و سوریه بر سر دردسرهای افراط گرایی و جریان تکفیری برای هر دو کشور دانست. آیا این تقابل امنیتی -ایدئولوژیکی با عربستان سعودی، مصر را به ایران و سایر اضلاع مقاومت نزدیک کرده است؟ این تقارب چقدر واقعی است؟ این ملاحظات و تحولات، دستمایه گفت‌وگوی روزنامه جوان با مجتبی امانی، سفیر سابق حافظ منافع تهران در قاهره شد.

■■■

جناب آقای امانی! گزارش‌ها حاکی از توقف صادرات مشتقات نفتی از سوی عربستان به مصر است. ارزیابی شما از دلایل این تصمیم چیست؟

این تصمیم علت‌های مختلفی دارد؛ اولین دلیل به شرایط اقتصادی عربستان باز می‌گردد. دلیل دوم، همراهی نکردن مصری‌ها با خواست‌های عربستانی‌ها در منطقه است. عصبیت و عصبانیت همواره از عناصر مهم تأثیرگذار در سیاست‌های سعودی بوده و اکنون هم در اقدامی برای تنبیه مصر خواستند مجموعه‌ای از اقدامات را علیه مصر اعمال کنند که در این میان تلفیقی از تدابیر تنبیهی اقتصادی هم وجود دارد تا با فشار مستمر دولت السیسی را به زانو درآورند. بحث توقف صادرات نفتی عربستان به مصر در این چارچوب قابل درک است.

به شرایط اقتصادی عربستان اشاره کردید. در نگاه اول به نظر می‌رسد که فروش نفت و مشتقات آن به مصر از لحاظ اقتصادی به سود عربستان است...

اگر مصری‌ها توان خرید نفت را به صورت عادی داشتند هیچ گاه سراغ عربستان نمی‌رفتند. مشکل مصر این است که در قبال خریدهای نفتی از عربستان، بسته نفتی دریافت می‌کند. این بسته نفتی به مصری‌ها داده می‌شود و در مقابل، سعودی‌ها از مصری‌ها انتظار دارند که امتیازدهی کنند. این بسته بخشی شامل فروش اقساطی، بخشی دیگر با تخفیف و بخشی از نفت هم مجانی است. عربستانی‌ها تخفیف می‌دهند تا امتیازهای دیگری از مصری‌ها بگیرند.

طارق الملا، وزیر نفت مصر روز یکشنبه ظاهراً با همین ملاحظه به تهران آمد. بازی مصری‌ها برای پیدا کردن آلترناتیوهای منطقه‌ای به جای عربستان سعودی چقدر جدی است؟

مصری‌ها همواره سعی کرده‌اند با این مانورها بین قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی منافع خود را تأمین کنند و این سیاست جدیدی نیست، البته ممکن است در همین کشمکش‌ها به یکطرف پناه بیاورند. چنانکه انور سادات در همین کشمکش‌ها بود که پیوندی راهبردی با امریکا برقرار کرد و مبارک هم همین رویه را داشت و البته جمهوری اسلامی ایران همواره دنبال مصر قوی و مستقل بوده و سعی کرده برخلاف دشمنان مصر، این کشور ذلیل و ضعیف نباشد.

ما نگرانی از وهابیت در مصر را بیش از همیشه شاهدیم، به ویژه با اوضاع سینا و فعالیت داعش در آن و نیز اختلافات مصر و عربستان بر سر سوریه. اختلافات ایدئولوژیک در سیاست‌های جدید مصر چقدر قابل اعتناست؟

سعودی‌ها تلاش‌ها و هزینه‌های زیادی کردند که تفکر وهابیت را در شمال آفریقا به ویژه مصر ترویج کنند اما به علت دقت نظر و فرهنگ خاصی که مصری‌ها دارند تفکرات وهابی از منفورترین تفکرات نزد مردم مصر و نخبگان دینی این کشور تلقی می‌شود. کمتر عالم دینی را می‌توانید در مصر مشاهده کنید که مخالف جدی وهابیت نباشد. این هم به دلیل فرهنگ و تمدن مصر است که نوعی از تسامح مذهبی را در خود دارد و با اصول وهابیت در تضاد است. این امر ریشه در تاریخ مصر دارد و تفکر معتدلانه از زمان ورود اسلام و به خصوص در دوره فاطمیان که مؤسسه دینی بزرگ الازهر را بنا نهادند، وجود داشته است. باید به این نکته توجه کرد که سعودی‌ها بیشترین هزینه‌های مالی را برای جذب مردم و نخبگان مصر به وهابیت کردند اما کمترین موفقیت را در این زمینه حاصل کردند. مردم و مؤسسات مصری به دلیل همین روحیه ضد وهابی است که فعالیت‌های سلفی -تکفیری را بر نمی‌تابند و محدودیت‌هایی نیز برای احزاب سلفی به ویژه حزب «نور» قائل شدند. یکی از خواسته‌های عربستان این است که با حمایت از چنین جریان‌هایی به زعم خود رقیبی برای تفکر اعتدالی الازهر بتراشند اما تاکنون ناموفق بوده‌اند.

واکنش

تأمل وزارت خارجه درباره گشایش دفتر اتحادیه اروپا در ایران

انتقادها از احتمال طرح گشایش دفتر اتحادیه اروپا در ایران مؤثر افتاد و سخنگوی وزارت خارجه گفت که این موضوع در دست بررسی است و بعید است در کوتاه‌مدت اتفاق بیفتد.

در شرایطی که اتحادیه اروپا قصد گشایش دفتر خود در تهران را داشت اما افزایش انتقادها سبب شده وزارت خارجه ایران با تأمل این طرح را بررسی کند. بهرام قاسمی، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران روز دوشنبه در کنفرانس خبری در خصوص استقرار دفتر اتحادیه اروپا در ایران گفت: «از یک سال پیش بحث ایجاد این دفتر مطرح شده و بحث باز شدن دفتر اتحادیه از سوی طرف اروپایی مطرح شد و در دست بررسی است و بعید می‌دانم این موضوع در کوتاه‌مدت اتفاق بیفتد». قاسمی گفت: «موضوع دفتر بحثی تمام شده و قطعی نیست. این موضوعی است که در سطح کارشناسی مطالعه می‌کنیم و در سطوح عالی‌تر بعداً تصمیم خواهیم گرفت». این در حالی است که انتقادها از گشایش دفتر اتحادیه اروپا در ایران بالا گرفته است. به گزارش بی‌بی‌سی، حدود دو هفته پیش محمدجواد لاریجانی، دبیر ستاد حقوق بشر قوه قضائیه ایران از ایجاد دفتر اتحادیه اروپا در تهران به شدت انتقاد کرده و آن را تأسیس یک «لانه فساد» خوانده بود. لاریجانی گفته بود: اتحادیه اروپا گفته با تأسیس این دفتر می‌خواهد با مدافعان حقوق بشر و سازمان‌های غیردولتی داخل کشور ارتباط نزدیک برقرار کند و قوه قضائیه قطعاً اجازه افتتاح این دفتر را نخواهد داد.